

Előfizetési feltételek:
Vidékre postán vagy helyben láshoz
(Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.)
Egyen számú kinyerés.
Hirdetmények díja:
6-hasábos petisors egyzeri hirdetésnél 12,
kétezerrel 10, háromszorossal 8 kr.
A nyilvántartási díj 30 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadhatók a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetvényveteli
hivatalában Budapesten: Dorottya-utca
3. sz. I. em. Bees: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kálap-u. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmertetlen levelek csak ismert e-
szektől fogadhatók el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Ke-
tész József** könyvnyomdai irodája)
hora a lap anyagi részét illető közle-
mények (előfizetési pénzek, hirdetmények
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, mártius 21.

Alant veszik olvasóink a középpárt mai értekezletéről szóló jelentést s az abban hozott határozatot, mely a jelen viszonyok között talán bir annyi fontossággal, miszerint megérdemli, hogy e helyen is egynémely észrevétellel kíséreljük.

Ambár a mai határozat nem lephetett meg senkit, a ki a középpárt eddigi magatartását figyelemre méltatva, szabadon még is örömlenket kifejezni a fölött, hogy így döntött és nem másképp; s nem hagyta magát elragadtatni arra, hogy kényelmes és kecsesítő állással cserélje föl azon sok támadásnak kitett helyet, melyet öntudatosan választott volt.

Ugyan is, ha Ghyezy Kálmán részéről általános elismert áldozat volt a deák-párti kormányba lépni, ugy pártja részéről a Deák-pártba olvadás nem lett volna egyébb, mint a személyes kényelem és érdeknek hódolata, mert valóban szerepet a középpárt, a Deák-párt kebelében, nem számbeli ereje, de kiválóan köztiszteletben álló előbbi vezére, jelenleg a legfontosabb tereza kezelője, Ghyezy Kálmán személye iránti deferentia folytán viselhetett volna.

Jobbnak tartjuk, hogy az egyesülés, ha azt az események úgy követelik, ne ily viszonyok között történjék; hanem ha létesülnie kell, létesüljön akkor, a midőn a Deák-pártnak a reformkérdések körül szabadelvűsége, a nagy és a kis párt közötti eszmerokonság, s az új kormány korszerű és erélyes iránya a belkérdeésekben is, tettek által is manifestálva leend.

Akkor bátran olvadhat be a kis csoport a nagy pártba a nélkül, hogy attól kellene tartania miszerint e chemicus processusban, saját jellemző alkatrészeinek minden nyoma elvész, s a nagy test is nyugodtabban fogadhatja be a kis részt, melyről különben nem tudhatja, vajjon azzal nem a decompozitio magvát illette saját organismusába.

Jelenleg, az egy pénzügyi politikát kivéve, nem birunk még és nem is bírhatunk semmi biztosítékot azon irányra nézve, melyet a Bitó-cabinet, a többi nem csekély fontosságú kérdésekre nézve követni fog.

Eme biztosítékot nem szavakban, nem programban, de egyedül tényekben találhatjuk, a mi annál érthetőbb, ha meggondoljuk, hogy az előbbi, nem épen szerencsés iránynak mondható kormány legtöbb tagja helyet foglalt az új cabinetben is, s ez azoknál oly miniszterrel szaporodott mint Bartal, a kinek eddigi nézeteit nem tapasztaltuk a középpárt véleményével összhangzásban lenni, s a kinek irányában az óvatosság annál szükségesebb, memel nagyobbra becsüljük általános elismert tehetségeit.

De különben is, mi oka lett volna a középpártnak tovább menni mint vezére.

Ghyezy Kálmán egyedül a pénzügyi dolgokra nézve vállalt felelősséget, csak is ezeknek rendezése céljából lépett a cabinetbe.

Ghyezy Kálmán kikötéssel léphetett a kormányba, a középpártnak kikötés nélkül kellett volna a Deák-pártba mennie. S épen azért, midőn ezt nem tevő, következetes maradt vezére magatartásához, biztosította általa a kormányt istápolásáról a jelenleg elsősorba helyezett pénzügyi kérdésekben, s föntartotta eddigi elveit minden egyéb tárgyban.

Nem vagyunk féljogositva Ghyezy Kálmán nevében szólani, de azt hisszük nem csalódunk midőn azt mondjuk, hogy sem ő rajta, sem a középpárton nem fog mulni, hogy a viszony a Deák-párttal idővel szorosabbá ne váljék.

Addig is folytassuk nem igen háladatós, de bizonyára a közügyre nem haszon nélküli feladatunk teljesítését, mely abban áll, hogy a közjogi kérdés által elválasztott két nagy párt között egyesülési kapocs gyanánt szolgáljunk.

Tudjuk, hogy két nagy test összeforrását, heves lökések szokták megelőzni, tudjuk azt is,

hogy ezek által az szenved legjobban, a ki az összeütközés veszélyeit hárítja el az által, hogy a kettő között áll.

Tudjuk mind ezt, de szívesen vállaljuk a kényelmetlen positiót, mert nem vesztett el bennünk azon hit, hogy törekvéseinket előbb-utóbb még is siker fogja követni.

— A középpárti kör tagjai kéretnek vasárnap, márczius 22-én délelőtt 11 órákor, a kör helyiségeiben megjelenni. Az örökség.

A középpárt értekezlete.

A ma délelőtti 11 órára kitzított értekezleten a párt 27 tagja jelent meg.

Ghyezy Kálmán is jelen volt, s azonnal az értekezlet megnyitása után szót emelt, melegen megköszönvén a pártnak támogatását, attól érzékenyen elbámult.

A kör elnöke Domahidy Ferencz, lelkes szavakban viszonzá a fölszólalást, kifejezést adott a párt érzelmeinek, mely meghajol azon hazafiú áldozat előtt, melyet szeretett vezére a pénzügyi tereza elválása által hozott, s melynek határtalan tiszteletét és bizalmát, új állásában is kövendi.

Ezekután Ghyezy Kálmán mindenki kezét szorítva, lelkes éljenések között távozott.

Ezután következett csak, a napirenden lévő fontos kérdés megvitatása, melyet Huszár Imre egy, a párt további föntartására célzó javaslattal nyitott meg, melyet alant egész terjedelmében közlünk.

A javaslat ellen csakis Mátyus Arisztid és Horváth Gyula szólaltak föl, hangsúlyozván kormány pártba belépés célszeriségét.

Az értekezlet azonban a Huszár Imre által javasolt következő végzést hozta:

„A középpárt megalakulásakor kijelentette, hogy a legközelebbi jövő föfeladatának mindezek előtt az államháztartás rendezését abban az egyensúly helyreállítását, és a megingott állomány hitel megszilárdítását tekinti, mihez a közjogi kiegyezés törvényességét elismerő hazafias pártok közreműködését szükségesnek tartja. Ezen óhajta oly alakban, — mint az véleménye szerint legegyszerűbb lett volna, ez idő szerint nem teljesült ugyan, azonban legégetőbb pénzügyi bajainak sikeres orvoslására, és a közhitel megszilárdítására nézve reményt vél meríthetni azon körülményből, hogy Ghyezy Kálmán, kinek komáromi választóihoz máj. 6. novemberben írott nyilatkozata szolgál alapul és indokul a középpárt alakulására, ő felsége kívánata folytán a pénzügyi terezárt elfogadta. — E tényben a középpárt azon pénzügyi politikai irány érvényesülését látja, melyért tagjainak nagy része évek óta kitzdött Ghyezy Kálmán vezérlete alatt.

A középpárt emélfogva kinyilatkoztatja, hogy Ghyezy Kálmán ezentul is teljes mértékben birja bizalmát a középpártnak, mely továbbra is az 1873. évi december 11-én kijelentett elveinek alapján áll, másfelől azon kormányt, melynek Ghyezy Kálmán tagjává lett, midőn — a korszerű és szabadelvű haladás irányának megfelelő kezdeményezéseiben és tetteiben, melyek a középpárt megalakulási nyilatkozatában kifejtett elvekkel összhangzatban vannak, támogatni és gyámolítani fogja.

Mátyus Arisztid bejelentette kilépését a párthól, meglehet, hogy e földát még egy-két képviselő követni fogja.

— Ghyezy Kálmán ma este 6 óra után megjelent a Deák-körben, hol a jelenlevők hosszas, lelkes éljenekkel üdvözlék az új pénzügyminisztert, ki hosszabb ideig időzött a körben. Jelen volt a körben Bartal miniszter is, s a sok szerencsekívánat egymást érte a két miniszterrel.

— Széles körökben el volt terjedve azon hír, mintba ő felsége a király, fölhívta volna Ghyezy Kálmánt kabinet alakításán. A „Baloldal” e tárgyról így ír: A király először a cabinet alakítására szólította föl Ghyezyt, ki akkép nyilatkozott, hogy azon esetre újból föl kellene

venni a coalitio megszakadt szálait. A király ennek nehézségeit fejezte ki s Ghyezy Kálmánt — utalva egyúttal a hazafiú kötelességre — a pénzügyminiszterség elfogadására szólította föl.

Föl vagyunk hatalmazva Ghyezy Kálmán által annak kijelentésére, hogy azon állítás, mintba őt király ő felsége cabinet alakítására bármikor is fölhívta volna, teljesen alaptalan.

— A halközéppártnak baloldali körből kilépett árnyalata és a 48-párt egy része közt létrehozatni szándékolt fusio meghiúsult. Ennek oka — mint értesülünk a baloldal egy részének általában az egyesüléstől vonakodása, továbbá a personal unió, alkotmányyszerű és törvényes eszközök használata és egyéb elveknek a programba való fölvétele körül fölmerült differentiak kiegyeztetetlensége volt.

— Az ujonnan kinevezett kormány tagjai ma d. u. 2 órákor tették le az esküt ő felsége kezébe, s így a tényleges kinevezés ezzel megtörténnén, hivatalosan a vasárnapi „Budapesti Közlöny”-ben fog megjelenni.

A kormány, a képviselőháznak hétfőn d. e. 12 órákor tartandó ülésében, a főrendiháznak pedig d. u. máj. 9 órákor tartandó ülésében fogja magát bemutatni. A ház elölki teendőit a szék betöltőség Perceci Béla vezeti.

— A 48-as párt és elölki baloldali képviselők mai értekezletén határozat nem hozott, csupán kimondatott, hogy midőn a 48-as párt s a baloldali körből kilépett országgyűlési képviselők egyesüléséről, illetőleg az egyesülés tárgyában tartott értekezleteiből hiányos vagy hibás tudósítások jöttek eddig is, valamint jöhettek ezután is forgalomba: szükségesnek látjuk tudomásra hozni, hogy ambár a formaszzerű egyesülés ekkorig nem jött létre, gondoskodva van arról, hogy közös elveik alapján, összhangzó működésük addig is lehetőleg biztosítva legyen.

A 9-es albizottság jelentéséből.

Lapunk szűk terjedelmén s a fölhalmozott politikai viszonyok nem engedék, hogy a 9-es albizottság jelentéséből a „P. Napló” után már tegnap átvegyük a fontosabb részleteket.

A memóriában azonban az albizottság ropant horderejű működése nevezetes hatást fog gyakorolni közéletünk összes ágainak reformjára: sietünk ezen adatokat következőkben közölni:

A 9-es albizottság jelentése 170 sűrűn teleírt lapból áll s egy vastag kötetet képez.

A bevezetés 24 lapra terjed s ismerteti az általános elveket, melyeket a bizottság minden min. terezára nézve föllálit. E bevezetést követik az egyes miniszteri terezáknál ajánlott megtakarítások, ezt a fedezet igen tüzetes előadása s az egész kötetet a „mérleg” zárja be a legközelebbi három évi budgetről a kormány s az albizottság összeállítását szerint.

E bevezetésben a bizottság előadja, hogy a következő két kérdés képezé tárgyalási alapját:

Mily megtakarításokat lehet eszközözni a közigazgatás egyes részeiben a közelebbi időben?

Mily változtatásokat és intézkedéseket szükséges tenni ezen célból a közigazgatás szervezetében?

A következőkben közöljük a „P. N.” után a legfőbb pontokat e jelentésből:

A közigazgatásra vonatkozólag az albizottság nézetei következők: Módosítást lát az albizottság erős, életképes önkormányzattal bíró törvényhatóságok megteremtése céljából, a kisebb magyar királyi és törvényhatósági joggal bíró városokra nézve szükségesnek. De ezen kívül némely intézkedéseket követel a közigazgatás rendezésének tekintete is, főleg annál fogva, mert az albizottság javaslatai szerint a megyékhatásköréhez utasíthatnának ezentul nem csekély fontossággal bíró közigazgatási teendők.

A mi mindenekelőtt a jelenleg törvényhatósági joggal fölrüházott városokat illeti, ezekre nézve az albizottság véleménye az, hogy a városok, a nagyobb népességű, vagyosabb, fejlettebb iparral és kereskedelemmel bíró városok kivételével, a megyékkel egyesíthetők. Ez iránt az illető érdekelt meghallgatása után törvényjavaslat lesz terjesztendő az országgyűlés elé: az albizottság szükségesnek tartja, hogy törvényhozási intézkedés történjék az iránt, hogy a külön törvényhatóságok gyanánt meghagyott városok a megyékkel, a megyékhez, vagy melyek mellett fekszenek, az utakra, a közegészségi és más hasonló közérdekű ügyekre nézve miként tartoznak közreműködni.

Az albizottság szükségesnek tartja még végül megjegyezni, hogy oly törvényhatóságok, melyeknek területi folytonossága meg van szakítva, jelen széttagolt állapotukban fenn nem tarthatók, miért is ezekre nézve meg hallgatásuk, vagy szomszéd és környező hatóságok meg hallgatása után tvjavaslat terjesztendő elő.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez intézendő. — Bőrszerűtlen levelek csak ismert e- zekről fogadhatók el. — Kéziratok nem adhatók vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Mertész József könyvnyomdai irodája) hora a lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénzek, hirdetések kiadás körüli panaszok) intézendők.

Előfizetési feltételek:
Vidékre postán vagy helyben hához (fordva).
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyen számú krazsár.
Hirdetmények díja:
6-hasasos petitsor egyezri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
A nyiltéri petitsor 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadhatók a kiadóhivatalon kívül egyedül Hanssenstein és Vogler hirdetésfelvételi hivatalában Budapest: Dorottya-utca 9. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz. Prága: Graben 27.

Budapest, mártius 21.

Alant veszik olvasóink a középpárt mai értekezletéről szóló jelentést s az abban hozott határozatot, mely a jelen viszonyok között talán bir annyi fontossággal, miszerint megérdemli, hogy e helyen is egynemely észrevétellel kísérjük.

Ambár a mai határozat nem lephetett meg senkit, a ki a középpárt eddigi magatartását figyelemre méltatta, szabadon még is örömmel kifejezni a fölött, hogy így döntött és nem másképp; s nem hagyta magát elragadtatni arra, hogy kényelmes és kecsgetető állással cserélje föl azon sok támadásnak kitett helyet, melyet öntudatosan választott volt.

Ugyan is, ha Ghyecy Kálmán részéről általános elismert áldozat volt a deák-párti kormányba lépni, ugy pártja részéről a Deák-pártba olvadás nem lett volna egyébb, mint a személyes kényelem és érdeknek hódolata, mert valóban szerepet a középpárt, a Deák-párt kebelében, nem számbeli ereje, de kiválóan köztiszteletben álló előbbi vezére, jelenleg a legfontosabb tárca kezelője, Ghyecy Kálmán személye iránti deferentia folytán viselhetett volna.

Jobbnak tartjuk, hogy az egyesülés, ha azt az események ugy követelik, ne ily viszonyok között történjék; hanem ha létesülnie kell, létesüljön akkor, a midőn a Deák-pártnak a reformkérdések körül szabadelvisése, a nagy és a kis párt közötti eszmerokonság, s az új kormány korszerű és erélyes iránya a belkérdésekben is, tettek által is manifestálva leend.

Akkor bátran olvadhat be a kis csoport a nagy pártba a nélkül, hogy attól kellene tartania miszerint e chemicus processusban, saját jellemző alkatrészeinek minden nyoma elvész, s a nagy test is nyugodtabban fogadhatja be a kis részt, melyről különben nem tudhatja, vajjon azzal nem a decompozitio magvát tiltette saját organismusába.

Jelenleg, az egy pénzügyi politikát kivéve, nem birunk még és nem is birhatunk semmi biztosítékot azon irányra nézve, melyet a Bitto-cabinet, a többi nem csekély fontosságú kérdésekre nézve követni fog.

Eme biztosítékot nem szavakban, nem programmban, de egyedül tényekben találhatjuk, a mi annál érthetőbb, ha meggondoljuk, hogy az előbbi, nem épen szerencsés iránynak mondható kormány legtöbb tagja helyet foglalt az új cabinetben is, s ez azonkívül oly miniszterrel szaporodott mint Bartal, a kinek eddigi nézeteit nem tapasztaltuk a középpárt véleményeivel összhangzásban lenni, s a kinek irányában az óvatosság annál szükségesebb, mennél nagyobbra becsüljük általános elismert tehetéseit.

De különben is, mi oka lett volna a középpártnak tovább menni mint vezére.

Ghyecy Kálmán egyedül a pénzügyi dolgokra nézve vállalt felelőséget, csak is ezeknek rendezése céljából lépett a cabinetbe.

Ghyecy Kálmán kikötéssel léphetett a kormányba, a középpártnak kikötés nélkül kellett volna a Deák-pártba mennie. S épen azért, midőn ezt nem tevő, következetes maradt vezére magatartásához, biztosította általa a kormányt istápolásáról a jelenleg elsősorba helyezett pénzügyi kérdésekben, s föntartotta eddigi elveit minden egyéb tárgyban.

Nem vagyunk följogosítva Ghyecy Kálmán nevében szólni, de azt hisszük nem csalódnunk midőn azt mondjuk, hogy sem ő rajta, sem a középpárton nem fog mulni, hogy a viszony a Deák-párttal idővel szorosabbá ne váljék.

Addig is folytassuk nem igen háladatos, de bizonyára a közügyre nem haszon nélküli feladatunk teljesítését, mely abban áll, hogy a közjogi kérdés által elválasztott két nagy párt között egyesülési kapocs gyanánt szolgáljunk.

Tudjuk, hogy két nagy test összeforrását, heves lökések szokták megelőzni, tudjuk azt is,

hogy ezek által az szenved legjobban, a ki az összeitközés veszélyeit hártja el az által, hogy a kettő között áll.

Tudjuk mind ezt, de szívesen elvállaljuk a kényelmetlen positiót, mert nem veszett el bennünk azon hit, hogy törekvéseinket előbb-utóbb még is siker fogja követni.

— **A középpárti kör tagjai kéretnek vasárnap, márczius 22-én délelőtt 11 órakor, a kör helyiségeiben megjelenni. Az elnökség.**

A középpárt értekezlete.

A ma délelőtti 11 órára kitűzött értekezleten a párt 27 tagja jelent meg.

Ghyecy Kálmán is jelen volt, s azonnal az értekezlet megnyitása után szót emelt, melegen megköszönvén a pártnak támogatását, attól érzékenyen elbucsuzott.

A kör elnöke Domahidy Ferenc, lelkes szavakban viszonzá a fölszólalást, kifejezést adott a párt érzelmeinek, mely meghajol azon hazafiai áldozat előtt, melyet szeretett vezére a pénzügyi tárca elvállalása által hozott, s melynek határtalan tisztelete és bizalma, új állásában is követendi.

Ezekután Ghyecy Kálmán mindenkivel kezét szorítva, lelkes éljenzések között távozott.

Ezután következett csak, a napirenden lévő fontos kérdés megvitatása, melyet Huszár Imre egy, a párt további föntartására célzó javaslattal nyitott meg, melyet alant egész terjedelmében közölünk.

A javaslat ellen csakis Mátyus Arisztid és Horváth Gyula szólaltak föl, hangsúlyozván a kormány-pártba belépés czélzertiségét.

Az értekezlet azonban a Huszár Imre által javasolt következő végzést hozta:

„A középpárt megalakulásakor kijelentette, hogy a legközelebbi jövő föfeladatának minde- nek előtt az államháztartás rendezését, abban az egyensuly helyreállítását, és a megingatott állam- hitel megszüldítését tekinti, mihez a közjogi kiegyezés törvényességét elismerő hazafias pártok közreműködését szükségesnek tartja. Ezen öhajtása oly alakban, — mint az véleménye szerint legezelszerűbb lett volna, ez idő szerint nem teljesült ugyan, azonban legégetőbb pénzügyi bajaink sikeres orvoslására, és a közhitel megszüldítésére nézve reményt vél merithetni azon kör- rülményből, hogy Ghyecy Kálmán, kinek komá- romi választóihoz m. é. novemberben intézett nyilatkozata szolgált alapul és indokul a középpárt alakulására, ő felsége kívánata folytán a pénzügyi tárczát elfogadta. — E tényben a középpárt azon pénzügyi politikai irány érvényesülését látja, melyért tagjainak nagy része évek óta küzdött Ghyecy Kálmán vezéréle alatt.

A középpárt emélfogva kinyilatkoztatja, hogy Ghyecy Kálmán ezentul is teljes mértékben birja bizalmát a középpártnak, mely továbbra is az 1873. évi december 11-én kijelentett elveinek alapján áll. másfelől azon kormányt, melynek Ghyecy Kálmán tagjává lett, mindazon — a korszerű és szabadelví haladás irányának megfelelő kezdeményezéseiben és tetteiben, melyek a középpárt megalakulási nyilatkozatában kifejtett elvekkel összhangzatban vannak, támogatni és gyamolítani fogja.

Mátyus Arisztid bejelentette kilépését a pártból, meglehet, hogy e példát még egy-két képviselő követni fogja.

— **Ghyecy Kálmán** ma este 6 óra után megjelent a Deák-körben, hol a jelenlévők hosszas, lelkes éljenzéssel üdvözlék az új pénzügyminisztert, ki hosszabb ideig időzött a körben. Jelen volt a körben Bartal miniszter is, s a sok szerencsekívánat egymást érte a két miniszternél.

— **Széles körökben** el volt terjedve azon hir, mintha ő felsége a király, fölhivta volna Ghyecy Kálmánt kabinet alakításán. A „Baloldal“ e tárgyról így ír: „A király először a cabinet alakítására szólította föl Ghyecyzt, ki akkép nyilatkozott, hogy azon esetre újból föl kellene

venni a coalitio megszakadt szárait. A király ennek nehézségeit fejezte ki s Ghyecy Kálmánt — utalva egy- uttal a hazafiai kötelességre — a pénzügyminiszterség elfogadására szólította föl.

Föl vagyunk hatalmazva Ghyecy Kálmán által annak kijelentésére, hogy azon állítás, mintha őt király ő felsége cabinet alakítására bármikor is fölhivta volna, teljesen alaptalan.

— **A halközéppártnak** baloldali körből kilépési árnyalata és a 48-párt egy része közt létrehozatni szándé- kolt fusio megihusult. Ennek oka — mint értesülünk a baloldal egy részének általában az egyesüléstől vonako- dása, továbbá a personal unió, alkotmányserü és törvényes eszközök használata és egyéb elveknek a programmba való fölvétele körül fölmerült differenciák kiegyeztetet- lensége volt.

— **Az ujonnan kinevezett kormány** tagjai ma d. u. 2 órakor tették le az esküt ő felsége kezébe, s így a tényleges kinevezés ezzel megtörténvén, hivatalosan a vasárnapi „Budapesti Közlöny“-ben fog megjelenni.

A kormány, a képviselőháznak hétfőn d. e. 12 óra- kor tartandó ülésében, a főrendiháznak pedig d. u. fél 2 órakor tartandó ülésében fogja magát bemutatni. A ház elnöki teendőit a szék betöltéséig Perczel Béla ve- zetendi.

— **A 48-as párt és elvhu baloldali képviselők** mai értekezletén határozat nem hozott, csupán kimondatott, hogy miután a 48-as párt s a baloldali körből kilépett országgyűlési képviselők egyesüléséről, illetőleg az egye- sülés tárgyában tartott értekezleteiből hiányos vagy hibás tudósítások jöttek eddig is, valamint jöhetnek ezután is forgalomba: szükségesnek látjuk tudomásra hozni, hogy ámbár a formaszertü egyesülés ekkorig nem jött létre, gondoskodva van arról, hogy közös elvek alapján, össz- hangzó működésük addig is lehetőleg biztosítva legyen.

A 9-es albizottság jelentéséből.

Lapunk szük terjedelme s a fölhalmozott politikai viszonyok nem engedék, hogy a 9-es al- bizottság jelentéséből a „P. Napló“ után már tegnapp átvegyük a fontosabb részleteket.

A mennyiben azonban az albizottság rop- pant horderejü működése nevezetes hatást fog gyakorolni közéletünk összes ágainak reformjára: sietünk ezen adatokat következőkben közölni:

A 9-es albizottság jelentése 170 sűrűn teleirt lapból áll s egy vastag kötetet képez.

A bevezetés 24 lapra terjed s ismerteti az általános elveket, melyeket a bizottság minden min. tárczára nézve fölállít. E bevezetést követik az egyes miniszteri tárczák- nál ajánlott megtakarítások, ezt a fedezet igen tüzetes előadása s az egész kötetet a „mérleg“ zárja be a legkö- zelebbi három évi budgetről a kormány s az albizottság összeállításai szerint.

E bevezetésben a bizottság előadja, hogy a követ- kező két kérdés képezé tárgyalási alapját:

Mily megtakarításokat lehet eszközölni a közigaz- gatás egyes részeiben a közelebbi időben?

Mily változtatásokat és intézkedéseket szükséges tenni ezen célból a közigazgatás szervezetében?

A következőkben közöljük a „P. N.“ után a leg- főbb pontokat e jelentésből:

A kö z i g a z g a t á s r a vonatkozólag az albizottság nézetei következők: Módosítást lát az albizottság erős, életképes önkormányzattal bíró tör- vényhatóságok megteremtése céljából, a kisebb ma- gyar királyi és törvényhatósági joggal bíró városokra nézve szükségesnek. De ezen kívül némely intézked- eseket követel a közigazgatás rendezésének tekintete is, főleg annál fogva, mert az albizottság javaslatai szer- ínt a megyékhátsköréhez utasítottának ezentul nem csekély fontossággal bíró közigazgatási teendők.

A mi mindenekelőtt a jelenleg törvényhatósági joggal fölrüházott városokat illeti, ezekre nézve az albi- zottság véleménye az, hogy a városok, a nagyobb né- pességű, vagyonosabb, fejlettebb iparral és kereskede- lemme bíró városok kivételével, a megyékkel egyesiten- dők. Ez iránt az illető érdekeltek meghallgatása után törvényjavaslat lesz terjesztendő az országgyűlés elé: az albizottság szükségesnek tartja, hogy törvényhozási in- tézkedés történjék az iránt, hogy a külön törvényható- ságok gyanánt meghagyott városok a megyékkel, a me- lyekhez, vagy melyek mellett fektésznek, az utakra, a közegészségi és más hasonló közérdekü ügyekre nézve miként tartoznak közreműködni.

Az albizottság szükségesnek tartja még végül meg- jegyezni, hogy oly törvényhatóságok, melyeknek területi folytonossága meg van szakítva, jelen széttagolt állapo- tban fönn nem tarthatók, miért is ezekre nézve meg- hallgatásuk, vagy szomszéd és környező hatóságok meg- hallgatása után tvjavaslat terjesztendő elő.

A mi a második irányban eszközözendő módosítást illeti, azon czélból, hogy a miniszteriumhoz föllebbeztetni szokott közigazgatási ügyek számának kevesítése által azok czélszerű elintézésének hátramaradása nélkül a központi közigazgatásnál megakarítások érthessenek el, másrészt pedig azon közigazgatási ügyek elintézéséről is kellően gondoskodva legyen, melyek eddig állami közlegyek által kezeltetvén, az albizottság véleménye szerint innen túl a törvényhatóságok kezelése és intézkedése alá fognak bocsátatni; szükségesnek véli az albizottság, hogy a községektől, alispántól és szolgabiroktól föllebbezett ügyeknek ellátásával s a törvényhatóságoknak átadandó közigazgatási, adó- és közlekedési ügyeknek vezérlésével a főispánnak, vagy akadályoztatása esetében az alispánnak elnökölte alatt a törvényhatósági állandó választmány bizassék meg.

Ezen választmánynak e czélból miként leendő alakítása iránt külön törvény által kell intézkedni, melyben ezen bizottságnak a törvényhatóságban exponált kormány-közlegyekkel, úgy mint utépítési, illetőleg mérnöki hivatal, tanfelügyelő, adóhivatallal való összeköttetésnek s a határozataitól való felelősségnek, vagy más perorvoslatnak módosítási szabályozandók.

A főispáni intézményre nézve is módosításokat tart az albizottság szükségesnek. Ezeket a következőkben hozza javaslatba:

A városi főispáni intézmény, mint olyan eltörölendő, azon megjegyzéssel azonban, hogy a törvényhatóságok-ként ezután is fennmaradó városoknál az állami felügyelet és ellenőrzés más uton lesz gyakorlandó.

A megyei főispáni intézmény már az állami ellenőrzés szempontjánál fogva is megtartandó. A megyei főispánra nézve a főrendi ház rendezése alkalmával kimondandó lesz, hogy a főrendiház tagja nem lehet. A főispán hivatala és teendői a következő elvek alapján lennének körülírandók: A főispán az összes megyei önkormányzatnak ellenőre, az állami érdekek képviselője; a megyei állandó választmány elnöke és a megyében exponált állami közlegyek főnöke legyen, s mint ilyen, a megyék székhelyén lakjék állandóan és ellenőre levén az összes megyei önkormányzatnak, oly törvényhozási intézkedés tendő, hogy a főispánnak a megyéhez intézett minden kormányrendelettről folytonos hivatalos tudomása legyen. Az adók beszédésére vonatkozó pont a következőket tartalmazza.

Az egyenes adók kivételése és beszédése részletes törvényhozási intézkedésekkel szabályozandó. — Ezen részletes intézkedések czélja lenne az adók pontosabb befolyását biztosítani és ezen egész ügyet az adó beszédésére és behajtására nézve jelenleg főállók rendszabályoknál helyesebb alapokra fektetni, ami czélszerűen és az eredményt biztosító módon és aránylag kevesebb költséggel csak úgy történhetik meg, ha az adóügy körüli teendőkhöz az önkormányzati tevékenység is belevonatik oly hatáskörrel, mely az önkormányzatot megilleti, és számára a felelősség elve alapján és a köteleességek pontos meghatározása mellett, az államkincstár érdekeinek veszélyeztetése nélkül kijelölhető és átengedhető.

Ezen czélból az albizottság szükségesnek látja, hogy egyenes adók kivételése jogával fölruházottadókivető és fölhasználási bizottságok alakításánál a törvényhatóságoknak mindazon befolyás megadassék, mely egyfelől a dolog természetével és a kincstár érdekeivel, másfelől az adókötelesekkel összeegyeztethető.

A kirótt adóknak könnyvelésével és nyilvántartásával megbízott községi közlegyek feletti ellenőrzés joga és kötelezettsége, az albizottság véleménye szerint, a törvényhatóságokra illetőleg azok tisztviselőire ruházandó.

Az egyenes adók beszédése és illetőleg kényszer-rendszabályokkal való behajtása is külön lesz tüzetesen szabályozandó oly intézkedésekkel, melyek a jelenleg főállók eljárásánál helyesebb és a sikert inkább biztosító elveken nyugszanak.

Erre nézve az albizottság úgy vélekedik, hogy az egyenes adók beszédése és kényszereszközök útján behajtása is első sorban felelősség mellett szintén a községekre és azok közlegyeire ruházandó.

A törvényhatóságokat fogná megilletni a jog, e tekintetben is föltüntetni arra, miként teljesítik a községek ebbeli kötelezettségeiket, valamint őket terhelni azon köteleesség is, hogy szükség esetén köteleességük kellőképpen teljesítésére szorítsák.

Magában értetik, hogy a tvhatóságok e kötelességet felelősség alatt fognák gyakorolni, a melynek részletes szabályozása az illető törvény földadata lenne.

Hogy kellő sikere legyen ezen felelősségeknek, és a községek és törvényhatóságok részére kijelölendő hatáskör és jogkörnek megfelelőleg a kincstár érdekei megóvassanak, és az adók pontos befolyása biztosítsassék, szükséges lesz kimondani, hogy ott, a hol az illető hatósági közlegyek ebbeli kötelességeiket elmulasztják: az adók behajtása a mulasztást elkövetett közlegyeknek költségére fog megtörténni, akár községi akár törvényhatósági közlegyeket követi el a mulasztást.

Az albizottság czélszerűnek tartaná, ha kimondatnék, hogy a nagyobb adófizetők bizonyos meghatározandó összegben túl adójukat egyenesen az adóhivatallal tartoznak befizetni; az adótartozásnak egy bizonyos meghatározandó összegben fölül az adózóknak meg legyen engedve, hogy az adót közvetlenül az adóhivatallal befizethessék.

A kényszer útján való behajtásnak módosítási ezekre nézve külön szabályozandók.

A jogilletékek kiszabását az albizottság külön közlegyekre véli ruházandónak.

Ezen illeték kiszabási hivatalok a törvényhatóságok székhelyén lennének szervezendők.

Azon törvényjavaslatban azonban, a mely ezen ügyet szabályozni fogja, gondoskodni kell arról, hogy az eljárás a felekre nézve ne nehezítették és így az okiratok és illetékszabás alá eső ügyléteket átvételével oly közlegyek bizassanak meg, melyekhez a felek könnyen eljuthatnak.

A közoktatásügyi tárczával az albizottság a többi között azt jelenti ki, hogy tanfelügyelő intézmény jelen

alakjában nem lesz föntartható, hanem azt szoros összefüggésbe kell hozni a törvényhatósági szervezettel és akként rendezni, hogy magában álló elkülönített hivatal többé ne képezzen, hanem a főispán alá rendelve, mint a kormány-népnevelési ügyekben közlege, közvetlen összeköttetésbe lépjen a törvényhatósággal.

Az igazságszolgáltatásra nézve azt javasolja a bizottság, hogy a mezei és rendőrségi ügyek, a vásári bíráskodás, a vadászati kihágások és rendőri ügyek átadandók lennének a közigazgatási tisztviselők hatáskörébe. Továbbá ajánlja a bizottság a bírói felösségről szóló törvényjavaslat módosítását, és pedig oly irányban, hogy a törvény alapeszméinek föntartása mellett, a hanyag és bírói teendőinek ellátására nem eléggé képes bíró a törvény útján fegyelmi eljárás mellett elmozdíthatassék.

A bizottság ezen kívül számos nevezetes megakarítást, ajánl, melyről majd más alkalommal.

A közösügyi kiadásokra vonatkozólag az albizottság nézete következő: „Az albizottság úgy van meggyőződve, hogy a jelen pénzügyi helyzetben, mely föltétlenül a legnagyobb takarékoságot és minden költségnek lehető megszorítását követeli: a közügyi költségeknek is lehető leszállítására kell törekedni.

Miután ez iránt javaslatot tenni az albizottság jogkörében nem áll, ez irányban hatni és az ország pénzügyi helyzetéből folyó tekinteteket érvényesíteni a törvény által megszabott hatáskörben a kormány-nak és a közösügyek tárgyalására kiküldendő delegatiónak leendő földadata.”

A jelentéshez csatolt „mérleg“ főszámai következők:

A bizottság tervezete szerint a mérleg 1875-re a következők:

Rendes kiadások: 202.478,905 forint. Bevételek: 212.947,166 frt. Felesleg: 10.468,261 frt.

Rendkívüli kiadások: 24.776,306 forint. Bevételek: 5.723,129 frt. Hiány 19.053,177 frt.

Az összes hiány tehát: 8.584,916 frt.

Hozzá az államjavarok eladásából a kölcsöntörlesztésre fordítandó összeg: 1.454,683 frt. A kataszteri kiigazítás költsége 2.500,000 frt. Az új kölcsön kamatai 3.500,000—4.000.000 frt. Összesen 16.539,590 frt. Ebben beruházás 6.684,000 frt.

Végleges hiány 9.955,599 frt.

1876-ra így áll a mérleg:

Rendes kiadások: 202.301,437 forint; bevételek 216.623,996 frt. Felesleg: 14.322,550 frt. Rendkívüli kiadások 19.242,916 frt, bevételek 5.122,081 frt. Hiány 14.120,835 frt. Felesleg 201,724 frt.

Hozzá az államjavarok eladásából a kölcsön törlesztésére fordítandó összeg: 1.075,434 frt. A kataszteri kiigazítás költsége 1.135,000 frt. Az új kölcsön kamatai: 3.500,000—4.000,000 forint. Összesen 6.210,433 frt. Hiány 6.008,710 frt. Ebben beruházás 2,800,000 frt. Hiány 3,208,710 frt.

1877-re a mérleg következő eredményeket tüntet fel: Rendes kiadások: 204.174,399; bevételek 220 mil. 242,196 frt. Felesleg 16.167,897. Rendkívüli kiadások: 18,189,026 frt, bevételek 5.111,581 frt. Hiány 13 mil. 077,448 frt. Felesleg: 3.090,352 frt.

Hozzá az államjavarok eladásából a kölcsön törlesztésére fordítandó összeg 1.063,373. A kataszteri kiigazítás költsége 3.160,450 frt. Az új kölcsön kamatai 4 millió frt. Összesen 7.266,822 frt. Hiány 4.176,470 frt. Ebben beruházás 3.300,000 frt. Hiány 876,470 frt.

Külföld.

Budapest, márczius 21.

Az angol választások egész csendben mentek végbe, Disraeli ellenszavazat nélkül választott meg, épügy Northcole is, s a miniszterek legnagyobb része már, kisebb-nagyobb szerencsével, képviselői mandatumhoz jutott.

Az aschantik már megkezdték hadisarcu fizetését, s Wolseley tábornoknak átszolgáltattak ezer uncia aranyport. Az angolok a szegény félvad népre elég súlyos béke feltételeket szabtak, de az aschantik — Wolseley tudósítása szerint — annyira kívannak merülni, hogy kénytelenek lesznek megtartani e feltételeket, melyek értelmében az aschantik királya 50.000 uncia aranyport kénytelen kiszolgáltatni az angol királynőnek. A néger király követői szörnnyüködésüket fejezték ki a hadisarcu nagysága felett, de Wolseley megjegyezte, hogy a szerencsen király beleegyezett ezen összegbe. Mivel pedig az aschantik uralkodója, legjobb szándoka mellett sem igen lesz képes megfizetni ezen roppant összeget, az angol királyné alkalmasint elfogja engedni a sarcz nagy részét. E béke-kötés 8-ik paragrafus eltiltja az emberáldozatot, s a 6. pont teljes kereskedelmi szabadságot biztosít Angliának. A szerencsen király kötelezettsége még csak szóbeli; mert a béke-okmányt még nem írta alá!

Az olasz király f. hó 23-dikán tartja 25 éves uralkodásának jubileumát. Mondanunk sem kell, mily kiváló nemzeti ünnep lesz e jubileum, s hogy az olasz nemzet e napon a legőszintébb és osztatlanabb szerencsevívánatokkal fogja elhalmozni uralkodóját, kinek 25 éves uralkodási korszaka, egyszersmind Olaszország történetének egyik legfényesebb és legeseménydusabb korszakát fogja képezni.

Ezen nemzeti ünnepélylyel szemben a pápa természetesen ellenséges állást foglal el, s Pius 6 szentsége körlevelet intézett az olasz papsághoz, melyben meghagyja, hogy Lombardiában, Velenczében és Sardinianban, hol Victor Emanuel „törvényesen uralkodik“ megtarthatja a papság a „Te Deumot“, ellenben Olaszor-

szág egyéb részeiben, azon isteni tiszteletet szigorúan bo tiltotta.

Az olasz nemzet örömet egyébiránt a pápának ezen eljárása nem igen fogja megzavarni, s e pápai rendszabály remélhetőleg konfliktusokra sem fog alkalmat szolgáltatni, sem az egyházi és világi hatalom, sem a nép egyes osztályai közt.

Olaszország a pápa nélkül, sőt ellenére csinálta meg egységét, s azt ugyan csak a pápa ellenére fönn is fogja tartani, s azért csak mosolyoghat azon színvillámok fölött, melyeket a pápa az olasz egység rendíthetetlen sziklájára dobál. Az olasz királyhoz, a római parlament az uralkodói jubileum alkalmából fölirat intéz, mely röviden vázolja Olaszország harczeit és küzdelmeit le egész Custozzáig, többi közt mondja, hogy a király mindig tudta méltányolni a liberalis intézmények hatalmát s Olaszország egysége által a modern civilizatio legnagyobb művét alkotta meg, egyszersmind utána teszi a fölirat, hogy az ország egysége által a vallás és egyház csak megvédve lett, az egyház a maga természetes és legsajátabb terére lépett, kénytelen lévén elhagyni a nem neki való világi uralmat.

Különfélék.

Budapest, márczius 21.

(Hivatalos.) A vallás- és közoktatási miniszter dr. Molnár Imre kassai kir. jogakadémiai helyettes tanárt ugyanezen tanintézetnél ny. rendkívüli tanárrá, az igazságügyminiszter a budai járásbírószághoz irnokká Perkits Sándor ugyanottani díjnokot, a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Alexy Györgyöt a nagy-bányai vegyelmző hivatalhoz vegyelmző-segédé, a honvédelmi miniszter Schaffer Sándor és Péchy Ernő honvédelmi miniszteri III-ad osztályu számtiszteket II-od oszt. számtisztekké, Tokár István, Stuller János számvézési díjnokot és Fényes Gyula m. kir. honvéd-törzsmestert III. oszt. számtisztekké, a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék Szokolovits Józsefet a horvát és szerb nyelvekre bírósági hites tolmácsnak, a temesvári pénzügyigazgatóság Tarnovezky Szilárd adóhivatali gyakornok-jelöltet a esakvai és Gidófalvy Béla magánzót a lugosi kir. adóhivatalhoz VII. osztályu adóhivatali tisztekké nevezte ki.

— **Külgyminiszteri kinevezés.** A közös külügyminiszter indítványja folytán, Ohms Gusztáv jogtudornak, a titkos jegyzési s fordítási munkálati osztály 1. osztályu udvari és miniszteri fogalmazójának a közös külügyminiszteriumban, egy ezen osztályban megüresült rendszerezett udvari és miniszteri titkári állást adományozta.

— **A Szt. János-lovagrend** nagymesteri helyettese, hogy erendbe magyar nemesek is fölvéttessenek, új bullát bocsátott ki, melynek főbb pontjai a hivatalos lap közlése szerint következők: I. Azon rög bevett szokás, mely minden magyar nemest, a legkiválóbb családokból valók nehánya kivételével, a szent jeruzsálemi rendbe fölvenni tiltja, elavultnak s érvényen kívül helyezettnek tekintendő. II. Ha valamely magyar ezental az említett szent rendbe fölvetetni kívánna, az ugyanazon törvények megtartása mellett vendő föl, mik a csehországi tisztelendő főnökségnél már régóta érvényben vannak. III. Ugyanezen törvények alkalmazása mellett, ha valamely jelölt ájtatosság lovagjának választatik, az a csehországi főnökségbe keblezendő, aki pedig igazság lovagjává avattatik, azt, ha csupán magyar nemességgel bír, nem ugyan a csehországi főnökségnél, hanem szent-rendünk valláskeblébe fölvetetni rendeljük. Ha magyar nemességen kívül egyszersmind azon tartományokban, melyekből csehországi főnöksége áll, u. m. Cseh-, Morvaországban, Sléziában, Felső- és Alsó-Ausztriában, Salzburgban, Tirolban, Karantánban, Karnioliában és Görzeben nemességgel vagy honossággal is bír, ez esetben a csehországi főnökséghez tartozó igazság-lovagok közé sorozandó. IV. A II. és III. czikk addig bir törvény erejével, mig Magyarország saját külön főnöksége vagy társulata életbe léptetve nincs. Aziránt pedig, hogy nevezett főnökség vagy társulat mikor lépjen életbe, mit is a szent-rendünk disze és előnye érdekében fölíte óhajunk, az ez iránt hozandó törvényeket magunknak tartjuk fönn. V. A kiváló nemes magyar nemzetből származó mindazon egyént, ki ezen törvény erejénél fogva szent-rendünkbe ezental fölvetetik, testvéri szeretettel ülevén föl, mindazon bünbocsánatban és lelki malasztban részesnek nyilváníjuk, miket apostoli szent székünknek nevezett rendünk iránti kegyeskedéséhez képest ugyanannak keblébe fölvelt valamennyi tagja birni, használni s élvezni szokott.

— **Az ország hivatalos nyelve ellen** csaknem mindennap kell registrálnunk valamely új és új merényletet. Az „Ellenőr“-t tudósítják ismét egy ily merényletről, melyet a fehértemplomi kir. törvényszék követett el. A nevezett lap tudósításából átveszszük a következőket: A fehértemplomi kir. törvényszékétl vettem ma — magyar bírók alatt egy márczius hó 16 Nr. 147/Stfs. szám alatt kelt, cyrilt betűkkel szerb nyelven irt és Száva Miskovits kir. törvényszéki bíró, mint vizsgáló bíró által aláirt hivatalos megkeresést. En értem, beszélem a szerb nyelvet s annak cyrill betűs írásában is jártas vagyok; mindamellett egy magyar kir. törvényszéknek e nyelven hozam irt megkeresését érdemlegesen elintézni, helytelen eljárásnak tartottam magam részéről, ugyanazért következő választ menesztettem a kir. törvényszékhez. A Zombolya kerületi szolgabírótól 650. szám. Tekintetes kir. törvényszéknek, Fehértemplomban. Folyó hó 16-án 147 szám alatt kelt, szerb nyelven irt tisztelet átíratára van szerencsem a tekintetes királyi törvényszéknek hivatalos tisztelettel válaszolni, miszerint — bár hozzám forduló magán felelnek anyanyelvökön is mindig szolgálatjára szoktam lenni. hason rangu hazai hatóságok vagy épen magyar királyi bíróságoktól nyert megkeresések vagy átiratok közül csak a hivatalos magyar nyelven szerkesztettek szoktam megérteni. Kelt Zombolyán 1874 évi márczius hó 18-án Belitska a Béni s. k. szolgabíró.

— **A kolera árvak** javára a noგრádmegyei nők és ifjak egy általuk rendezett bál jövedelméből 2018 forint 75 krt adtak.

— **Előadás a méterrendszeréről.** Dr. Matlekovits Sándornak tegnap este az iparkör helyiségében a „méterrendszer behozataláról“ tartott értekezletére nagy számu közönség jelent meg. A hallgatók közt ott láttuk dr. Környey Ede, dr. Sehner Gyula, Rácz József kir. tanácsos és postaigazgató, Szalay László távirda igazgatókat, Kochmester Frigyes nagykereskedőt és számos kiválóbb egyént. Értekezési rövid szavakkal vázolta a méterrendszer keletkezésének történetét, mibenlétét ma már úgy szólván az egész világon való honosságát. Kimerítően előadta nézetét, hogy miként kell a kormányának s ezzel szemben a közönségnek tennie a méter rendszernek menőnél gyorsabb és sikeresebb behozatalára nézve; szerinte nem elég mai nap a kormányának abbéli száraz parancs szava, hogy az 1876-ban általános használatba hozva legyen, hanem idejekorán — már most — kell gondoskodnia az eljárásnak célszerűt és kerekded művelésére. A kormányának először gondoskodnia kell, hogy az egész országhozban egyöntetűen szervezett hitelesítő hivatalok mihamarább kezdjék meg működésüket p. u. Budapesten legkevesebb 300 ezer sulymérték van folytonosan alkalmazásban; ha az új rendszer behozatalával a helybeli hitelesítő hivatalnál ezen 300 ezer mérték hitelesítés alá kerül, ezen nagyszámu hitelesítés 10 embert legalább egy évig foglalkoztat, megjegyeztetvén, hogy a pontos hitelesítés igen fáradságos dolog. Másodszor meg kell határozni a kormányának mihamarább: miként, mily részletekben s mily eljárás szerint hozassék be az új rendszer, valamint mily alakban s mily anyagból készítenek a mértékek. Harmadszor oda kell törekedni a kormányának, miként iskolában s az állami intézetekben — mint távirda, posta, vasuti hivatalaiban, fegyvérszabóházban, hol forgalmak érintkezésben áll a közönséggel, a méterrendszer mértékeit hova hamarabb behozván, a fölött közönséget az új rendszerhez szoktassa. A közönség viszont, különösen az iparos osztály, saját érdekében igen helyesen tesz, ha a méterrendszer szerinti mértékek használatát mielőbb eszközöskébe vesdi, m. p. u. a szabók, kik már jó idő óta centiméterrel dolgoznak; az üvegiparosok s mások is jól cselekednének ha az itcze, meszely, krigli stb. helyett literes mértéket kezdenének használatba venni. — A számtalan példákkal fűszerezett értekezést a hallgatóság nagy figyelemmel hallgatá mindvégig, s mindenki azon ohajjal távozott, vajha az országban többen vállalkoznának a méterrendszer ismertetésére és megkedveltetésére.

— **Megjelent zenemű.** Táborosky és Parsch zene-műkereskedése a következő legújabbban megjelent zeneművet küldte be szerkesztőségünkbe: Dallamok soru 2-dik és 3-dik füzet. Egy füzet ára 80 kr.

— **A Pozsonyban megjelenő „Westung. Grenzbote“** írja legközelebbi számában: „Palugyay papa (vendéglős) ugyancsak praktikus ember. Ünnepek alkalmakkor mindig két zászló lobog vendéglője fölött, hanem természetesen a nagyobb fekete-sárga zászló mindig fölül, s alatta a magyar lobogó; persze a magyarokkal sem akar rossz lábon állni. Tegnap (március 20.) pedig épen fekete zászló lobogott vendéglője fölött. Kiváncsián kérdezték, hogy ugyan mit jelentsen ez. Sokan oly véleményben voltak, hogy Palugyay papa Szlávy miniszterelnök lekötésé miatt vontá föl a fekete lobogót; de ezen ok nem lehetett a valódi; mert ez esetben Palugyay papa, mint praktikus ember, Bittó István az új miniszterelnök arcképét is kiállította volna. Mások azt állították, hogy a fogyasztási adó bérbeadása miatt, — de nem! A fekete lobogó kitézésének indoka Apponyi Terezia grófnő halála volt.

— **Egy kedves, művelt leány** haláláról emlékszik meg a kolozsvári „Magy. Polg.“ Ez Herbach Ferenc nyugalmazott bányahivatali igazgató és muzeumi ör 19 éves leánya Eugenia, ki már másfél éve működött atya oldalánál a muzeum szolgálatában. Lankadhatlan szorgalommal a geológiai gyűjteményről egy 109 ívből álló catalogust állított össze, mely minden szakférfinak beszálltára válnék. Tulfeszített fázisainak sikertült a Háromszék és Erdővidékéről fölyült chaotikus anyagból, egy gazdag, nagyrészt új Faunát összeállítani, több mint 200,000 példány majdnem mikroszkopikus állatból, mely nem sokára önálló műben fog nyilvánosság elé kerülni. — Ifjaink példát vehetnének a fiatal nőről, ki már oly korán anyai hasznost tett. A beküldött családi gyászjelentés következőleg hangzik: Herbach Ferenc, nyugalmazott bányahivatali igazgató és országos muzeumi ör, neje Ruzitska Károlina, a magok valamint kedves gyermekeik: Augusta, férjezett Gál Ferdinándné, s gyermekei; Károlina, férjezett Recher Józsefné, Adél, Hermína, Róza, Ferenc, Franciska és Klótilda, végre számos rokonok nevében, fájdalomdult kebellet tudatják, hogy szeretett leányuk, az illetők kedves testvére és rokona Herbach Eugenia, ifjú életének 19-ik évében, hosszas kinos szenvedés után, folyó hó 16-kán jobb létre szenderült.

— **A himlőjárvány** csaknem az egész országban szedi ugyan áldozatait, de talán sehol oly nagy mérvben, mint Pakson, Tolnamegyében. Ide vonatkozólag írja a „Tolnamegyei Közlöny“: „Bá merre menjünk, mindenütt szomorú szülők telt szeméivel találkozunk. Sok szülő néhány nap óta már harmadik gyermekét kíséri a temetőbe, számtalan helyen testvérek ugyanegy időben lettek a járvány áldozatai. A halottak száma napoként 15—20, már 3 hét óta, de csak gyermekek. Az uralkodó járvány miatt az összes iskolákat bezárták.

— **Rövid hírek.** A bécsi orosz nagy követ Nowikoff, néhány napja már, hogy Bécsbe megérkezett s ő fölsége visszaérkezését várja, hogy meghatalmazását átnyújtsa. — Gróf Szapáry Géza, fumei kormányzó úrnál, jelenleg gr. Károlyi György, gr. Csáky László és gr. Szapáry Antal, a kormányzó édes atyja, vannak vendégül. 18-án este gr. Mollináry tábornok is odaérkezett. — Fogarasi Mihály erdélyi püspök közelebről azon kérésrel járult ő fölsége elébe, hogy őregsége miatt mellője coadjutor nevezessék ki, Lönhardt Ferenc apát-kanonok s kolozsvári plébános személyében. — Nagyszerű sajtót készítettett a „New-York-Herald.“ Ez a sajtó egy négyréti újságlapot mindkét oldalán lenyom, lesimít és leszámít egy óra alatt

20 ezer példányban. A szolgálatra elég három ember, s a „Herald“ megjegyzi, hogy e géppel 250 ezer frankot gazdálkodik meg. — Ongyilkosság szándékából tegnap éjjel 12 óra tájban egy ismeretlen férfi a Dunába ugrott és nyomtalanul elveszett. — Tegnap este 10 óra tájban az aranykéz-utcai 8. számú házban szobabútor támadt, mely nagy füstöt támasztott. Az odasietett tűzoltóknak sikerült a tűz továbbterjedését meggátolni. — A Liszt-egylet tagjai közelébb azzal leplek meg Lisztet, hogy az ő „Hymne de l'enfant à sa reveille“ (a gyermek dicsőenke ébredéskor) című szép szerzeményét, mely csupán női hangokra van írva, szabatosan adá elő. Ez alkalommal Kozmáta Sarolta urhölgy közönte meg az egylet nevében mindazt a sok szíveséget és kitüntetés, melyben ő ez egyletet részesíti. Közélebb is a templomi előadások a mise karait Liszt személyesen fogja vezetni. — Szegszárd másodbíráját, Praymayer Józsefet nagy csapás érte; mostoha fia, a 16 éves Vesztergombi János fegyver tisztításával lévén elfoglalta az véletlenül elcsúszott, s a lövés a szobában levő 3 éves kis gyermekét találta, úgy hogy az rögtön meghalt. Maga az anya szemtanuja volt a catastrophának. A Győrben elhunyt s a vidéken jól ismert Decezi veterán színésznek síremléket állítanak adakozás útján. Csinos obeliszk lesz, szürke márványból, mely a fölláttással együtt 130 ft-ra kerül. E hó 27-én állítják föl egy kis innepélylyel. — Kranz István szombathelyi nagy-prépost végrendeletében szombathelyi tizenégy szegény tanuló számára tett ösztöndíj-alapítványt 48,000 forintnyi összegben. Ezenkívül az ottani polgári gyámodának és az emberbaráti egyletnek egyenkint ezer forintot hagyott. Ezenkívül még 1200 forintot juttatott különféle jótékony célokra. — A Margitsziget idenye napok eljén kezdődik. Ha azonban a mostani mogorva napok rövid időn kedvezőbb időjárás váltaná föl, akkor a télen mindig zárva álló fürdőket már apríl elején megnyitják. A két hotelben lévő háromszáz szoba kibérlésére máris megkezdődtek a jelentkezések. — Algierből távirják a „Times“-nek március 14-ről: „Laconia“ angol gőzhajó tegnap Alexandriából 278 algériai zarándokkal kik Mekkában voltak, ide érkezett. A zarándokok beszélik, hogy Tunisban, mielőtt még felszádtek volna a horgonyokat, egy roppant hullám 117 embert söpört le a hajó földézetéről, kik a tengerbe veszték.

— **Nemzeti színház.** Vasárnap, március 22. „A betyár kendője“. Népszimű 4 fölvonásban.

Táviratok.

— **München,** március 20. A kereskedelmi egylet tagjai elhatározták, hogy ausztriai egyleti tallérokat sem nem adnak, sem nem fogadnak el, míg a szövetségtanács nem határozott azoknak beváltása vagy forgalmon kívül helyezése iránt.

— **Berlin,** március 20. A „Pall-Mall-Gazette“ hire, melyszerint a külügyi hivatal alaptalannak jelenté ki Bismarck párbeszédét Jókaival, légből kapott, mert erről sem hivatalos, sem félhivatalos értekezésekben szó sem volt.

— **Versailles,** március 20. A nemzetgyűlés az üléseknek f. hó 28-tól május 4-ig való elnapolását czélzó indítványt sürgősen jelenté ki, s a tengerészeti hitelt 20 millióra emelte.

— **Ostrovo,** március 20. Ledochovsky kijelentette, miszerint apríl 15-én nem jelen meg a berlini egyházi törvényessék előtt.

— **Konstantinápoly,** március 20. A román ügynök értesítette a török kormányt, hogy a szokott adó ma fog befizettetni.

— Éjjel érkeztek. —

— **Bécs,** március 21. A képviselőház elintézte a belügyi és hadügyi költségvetését, valamint az oktatásügyi költségvetés több czímét. — Ama javaslatot, hogy a választási teendők elvéessenek az oktatásügyi miniszteriumból, a budgetbizottsághoz utasított.

— **Brüsszel,** március 21. A nemzeti banka kamatlatát 6 százalékra emelte.

— **London,** március 21. Salisbury lord, India államtitkára bejelenté a felsőháznak, hogy a nyugat-indiai éhínség enyhítése czéljából a kormány 10 millió font sterling kölcsönt fog kötni.

— **Kopenhaga,** március 21. Lumbye János keresztély zeneszerző meghalt.

Közgazdaság.

Budapest, március 21.

— **A magyar hitelbank** igazgató tanácsa elkészíté a mérleget, mely 697,331 ft 64 kr. tiszta nyereményt mutat, s a juliusi szelvényt a „P. Lloyd“ értesítése szerint 1 fttal fogja beváltani mi 6% osztaléknak felel meg.

— **Az 153 millió kölcsön** második felét illető tegnapi hírtinkre a „Pester Lloyd“ illetékes helyről azon fölvilágosítást közli, hogy a bécsi lapok azon hire, mintha a magyar kormány az illető consortiumot megkereste volna a második feléért elvállalása iránt, már csak azért is valószínűtlen, s teljesen nélkülöz minden hiteles alapot, mert Szlávy visszalépi szándokának kijelentése óta semminemű ily üzletbe nem ereszkedett bele. Ezen fölfigást mi, ámbar az „illetékes helyek“-kel nem vagyunk semmi összeköttetésben, már korábban regisztráltuk.

— **A Gschwindt-fele szesz-, likör- és rumgyár-részvénytársaság** Gschwindt Mihály elnöklete alatt ma tartá közgyűlést. A tiszta nyereség (a tartalékalapra 2468 ft 44 kr. iratott) 79, 813 ft 7 kr., miből jutalékokra 9577 ft 57 kr. esvén, a részvényesek közt 70,235 ft 51 kr.

osztandó szét. Ez tett minden részvényre 20 frot, vagyis tíz százalékot. A tartalékalap ez idén is a részvények visszavásárlására fordítottak. — Megemlítjük még, hogy a gyűlés végén Brüll M. részvényes egy, líkórral telt poharat emelt a társaság virágzására, mely humorteljes pohárvisszavásárlására az osztalék által megalapított derült hangulattal fogadtatott.

— **A tatabi és tóvárosi takarékpénztár** 1873. évi zárásának beküldöttét hozánk. A mérleg szerint a forgalom rugott 871,046 ft 46 kr-ra, amiből a váltólezásmi-tolás maga 465,004 ft 47 krt tett. Ezen forgalom mellett a részvénytöke hatos kamatain felül rugott a tiszta jövedelem 4242 frtra, mi fölülosztaléku adatott ki. Az osztalék így 17 ft egy-egy részvény után (50 ft töke mellett), mely 34%-nak felel meg.

— **A lipótmegyei hradeki uradalom** erdőbérletéről érdekes dolgokat mond el a „Pannonia.“ Ezen erdőség két részre osztván, felét Popper ur kaptá 40% bérelengedéssel, a másik felet pedig magánosok, apró kereskedők stb. 40% ráfizetéssel; úgy, hogy az előbbi 600 forinton kapja azt a fát, mihez utóbbiak nagy tektetória, községi bizonyítványok stb. mellett is csak 1000 forinton kaphatják meg. Ezenkívül még sok más kellemetlenség-és nehézséggel van egybekötve az egész eljárás. Részünkről főleg az utóbbit nem tartjuk helyesnek, — mert csakugyan a formalitások legtöbb esetben többet ártnak kinstári uradalmaink kezelésének, mint maga a rozszakarat, ami, ha létezik is, csakugyan jelentéktelen.

— **A bosnyákországi vasuti csatlakozás** iránt a bécsi „Presse“-nek táviratozzák Konstantinápolyból, hogy: a szerb kormány határozottan visszautasítá a porta által engedélyezett visegrad (Bosznia) vasuti csatlakozást, a garantáló hatalmak Szerbia mellett tartan. Arni Hussein basa nagyvezér a csatlakozás kérdésl az állítá föl elvül, hogy Törökországra nézve el ő van az jó tekintetbe, hogy Boszniából közvetlenül közhassék az osztrák-magyar vasuti hálózathoz, Szerbia csatlakozása csak másod sorban jó tekintetbe.

— **A szőlőtetű ügyében.** A „Földművelési érdekeink“ a következő hírt hozza: „Phylloxera nincs Magyarországon.“ Már mult számaink egyikében kijentettük, miszerint az „Alföld“ azon hire, hogy a Phylloxera Magyarországon többhelyütt mutatkozott volna, alaptalan. Miután — valószínűleg az „Alföld“ említett közleménye nyomán — a „Gazdasági Lapok“ 7-dik és az „Erdélyi Gazda“ 6-dik számai e hírt reprodukálják, szükségesnek tartjuk újból kijelenteni, hogy a Phylloxera Magyarországon mindaddig sehol sem mutatkozott, s fölkerjük mindazon lapokat, melyek ama tévhirt hozták, hogy azt helyreigazítani sziveskedjenek, miután hasonló hírek terjedése szőlővessző-kivitelünknek kellemetlen és miáltal sem indokolt megszorítását eredményezhetné.

— **A cserebogár kiirtásának** egy legújabb egyszerű módjáról értesül a „Prakt. Landwirth.“ Nevezett lap tudósítója az eljárást következőkép írja le: Az alkonyi órákban az alkalmas helyeken (fák között) régi hordókat állítanak föl, melyek fölő feneke nyitott és belseje folyó szurokkal vagy kátránnyal van bekenve. A hordóba égő éji lámpát helyezék s ezt védő rostélylyal látom el, hogy a reptülő cserebogarak ki ne oltásák. A fény becsalja az éji lepkéket és szárnyas rovarokat s miáltal a fény körül ittan röpködnek, a hordó szurkos falához verdesik magokat s szárnyaik és lábaik bemazó-lódva, tehetetlenül potyognak a hordó fenekére. Egy mázsa szurok elég egész vidék cserebogarának kiirtására s az időszerűség vele csekély. A főnebbi eljárás mellett minden reggel 16—20 mérő cserebogarat temet-tek el. (Erd. G.)

— **Heti jelentés az ipar állásáról Budapesten.** A józsefvásár második hete igen gyenge volt, a vasárnapi paraszt-vásárhoz kötött reményeket a roszi időjárás teljesen megghusította. Hétfőn volt ugyan némi forgalom, de ez is annyira megcsökkent, hogy az eladók már szerdán elhagyogatták a sátrakat. A helyi üzletekben a roszi időjárás igen nagy hátrányokat okoz; a tavaszi időnynek jóformán még semmi nyoma; szabóknál nagy hiány van megrendelésekben, a legtöbb iparágban az üzlet igen rosznak mondható. Kádárok külföldről kaptak néhány megrendelést; a gépgyárakban is fordult elő néhány megrendelés. Kőművesek még igen csekély tevékenységet fejtenek ki, a legények 1.40—60 kr-jaival fizettetnek, a téglá ezre 22—24 fttal adatik; kőfaragók részben el vannak foglalva. A behajtási üzlet még mindig roszi.

— **A pesti gabnatőzde forgalma és árai** márcz 8-tól 14-ig. Buda eladatott 64000 vnmáza, átlagára 7.97, és pedig 83 fns tiszavidékinek átlagára 7.97, 83 fns bácskainak átlagára —, 83 fontos bánátnak átlagára 7.87, 83 fns fémharmegyeinek 8.07. — Rozs eladatott 6100 mérő átlagára 5.54. — Arpa maláta eladatott 5800 mérő, átlagára 3.97. — Zab eladatott 1400 mérő, átlagára 2.40. — Tengeri eladatott 6600 vámmáza átlagára 4.72. — Repeze eladott — mérő.

— **A budapesti gabna és értéktőzsdéről** márcz. 21. A gabnaitlet ma szünetelt. A tőzsde, lanyha árfolyamok mellett nyugodt volt. Jegyzéseink a következők: magyar hitel 150.50, anglo 34, földhitel. 60.50, takaré- és hitel 52.25, munic. 30.50, osztrák hitel 228—226.80 pesti köz, uti 343, fttal. Valuták szilárdak, 20 frankos arany 8.94, cs. arany 5.26, tallér 1.66¹/₂.

Vizállás.

	O alatt	O fölött	időjárás
Márcz 21. Pesten	—	—	3' 3" szeles
" 21. Pozsonyban	—	—	2' 2" felhős
" 21. Szegeden	—	—	1' 10" felhős
" 21. Szatmaron	—	—	3' 0" száraz
" 21. Tokuban	—	—	11' 3" száraz
" 21. Szolnokon	—	—	1' 10" felhős
" 21. Ardon	—	—	2' 10" száraz
" 21. Nagybecskerekén	—	—	0' 5" száraz
" 21. Zimonyban	—	—	4' 9" száraz
" 21. Ó-Or-ovan	—	—	3' 0" száraz
" 21. M. Szig-ten	—	—	2' 5" száraz

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

